

Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi ihmiskaupan torjumisesta

(2001/C 62 E/24)

KOM(2000) 854 lopull./2 — 2001/0024(CNS)

(Komission esittämä 22 päivänä tammikuuta 2001)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan e alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ⁽¹⁾, Tampereella 15–16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, Santa Maria da Feirassa 19–20 päivänä kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, komission tulostaulussa ⁽²⁾ ja Euroopan parlamentin 19 päivänä toukokuuta 2000 antamassa päätöslauselmassa ⁽³⁾ todetaan ihmiskaupan vastaisten lainsäädäntötoimien tarve tai vaaditaan niiden toteuttamista sekä yhteisistä määritelmistä, rangaistavaksi säätämisestä ja seuraamuksista sopimista.
- (2) Yhteistä toimintaa 24 päivältä helmikuuta 1997 ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta ⁽⁴⁾ on täydennettävä lainsäädäntötoimilla, joilla puututaan jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen eroavuuksiin ja edistetään tehokkaan oikeudellisen ja lainvalvontayhteistyön kehittymistä ihmiskaupan ehkäisemiseksi.
- (3) Ihmiskauppaan liittyy vakavia, perustavanlaatuisiin ihmis-oikeuksiin ja ihmisarvoon kohdistuvia rikkomuksia. Se käsittää säälimättömiä tekoja kuten erityisen haavoittuvien henkilöiden hyväksikäyttöä ja harhaanjohtamista sekä väkivallan ja uhkauksien käyttöä ja velkaorjuuteen alistamista ja pakottamista.
- (4) Kansainväliset järjestöt, erityisesti Yhdistyneet Kansakunnat, on tehnyt tällä alalla merkittävää työtä, jota täydentämään tarvitaan myös Euroopan unionin toimia.

(5) Ihmiskauppa on vakava rikos ja siihen puuttumista varten on luotava kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka olennaisen osan muodostavat kaikille jäsenvaltioille yhteinen rikoslainsäädäntö, tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset mukaan luettuina, sekä mahdollisimman laaja oikeudellinen yhteistyö. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä puitepäätöksessä rajoitutaan vähimpään, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan unionin tasolla, eikä siten ylitetä sitä, mikä tarvitaan tähän tarkoitukseen.

- (6) On tarpeen määrätä ihmiskaupan harjoittajille riittävän ankarat seuraamukset, jotta ihmiskauppa voidaan niiden perusteella sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tällaisia ovat rahanpesua, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, jäädyttämistä, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yhteinen toiminta 98/699/YOS ⁽⁵⁾ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisointia koskeva yhteinen toiminta 98/733/YOS ⁽⁶⁾.
- (7) Tämän puitepäätöksen tulisi edistää ihmiskaupan ehkäisyä ja torjuntaa täydentämällä neuvoston jo vahvistamia välineitä, joita ovat muun muassa yhteinen toiminta 96/700/YOS ⁽⁷⁾ ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta vastaavien henkilöiden kannustus- ja vaihto-ohjelman (STOP) perustamisesta, yhteinen toiminta 96/748/YOS ⁽⁸⁾ Europolin huumeyksikölle annettun toimeksiannon laajentamisesta, neuvoston ja Euroopan parlamentin päätös 293/2000/EY ⁽⁹⁾ lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseviä torjuntatoimenpiteitä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (Daphne), yhteinen toiminta 98/428/YOS ⁽¹⁰⁾ Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta, yhteinen toiminta 96/277/YOS ⁽¹¹⁾ Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen yhteistyön edistämiseen tähtäävää yhteystuomareiden vaihtojärjestelmää koskien sekä yhteinen toiminta 98/427/YOS ⁽¹²⁾ rikosasioissa annettavassa keskinäisessä oikeusavussa noudatettavista hyvistä toimintatavoista,

⁽¹⁾ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

⁽³⁾ EYVL L 322, 12.12.1996.

⁽⁴⁾ EYVL L 342, 31.12.1996.

⁽⁵⁾ EYVL L 34, 9.2.2000.

⁽⁶⁾ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

⁽⁷⁾ EYVL L 105, 27.4.1996.

⁽⁸⁾ EYVL L 191, 7.7.1998.

⁽¹⁾ EYVL C 19, 23.1.1999.

⁽²⁾ KOM(2000) 167 lopullinen, kohta 2.4 Maahanmuuttovirtojen hallinta ja kohta 4.3 Eräiden rikollisuuden muotojen torjuminen

⁽³⁾ A5-0127/2000.

⁽⁴⁾ EYVL L 63, 4.3.1997.

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilön värväys, kuljettaminen, siirtäminen ja kätkeminen sekä tämän jälkeen tapahtuva vastaanottaminen ja hallinnan siirto ovat rangaistavia tekoja, silloin kun asianomaisen henkilön perusoikeuksia on loukattu ja loukataan edelleen hyväksikäyttötarkoituksessa tavaroiden tuotantoa tai palvelujen tarjoamista varten tavalla, joka on työmarkkinalainsäädännön vastainen työehtojen, palkan sekä työterveys- ja työturvallisuusmääräysten osalta, ja:

- a) tekoon liittyy pakottaminen, voimankäyttö tai uhkaaminen, ihmisryöstö mukaan luettuna, tai
- b) tekoon liittyy harhaanjohtaminen tai petos, tai
- c) aseman, vaikutusvallan tai painostuksen väärinkäyttö, tai
- d) jokin muu väkivallan käytön muoto.

2 artikla

Seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilön värväys, kuljettaminen, siirtäminen ja kätkeminen sekä tämän jälkeen tapahtuva vastaanottaminen ja hallinnan siirto ovat rangaistavia tekoja, silloin kun tarkoituksena on käyttää häntä hyväksi prostituutiossa, pornografisessa esityksessä tai pornografisen materiaalin tuotannossa, ja tekoon liittyy:

- a) pakottaminen, voimankäyttö tai uhkaaminen, ihmisryöstö mukaan luettuna, tai
- b) harhaanjohtaminen tai petos, tai
- c) aseman, vaikutusvallan tai painostuksen väärinkäyttö, tai
- d) jokin muu väkivallan käytön muoto.

3 artikla

Yllyttäminen, avunanto ja yritys

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvä yllyttäminen, avunanto ja teon yritys ovat rangaistavia tekoja.

4 artikla

Rangaistukset ja raskauttavat asianhaarat

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoit-

tavia seuraamuksia, mukaan luettuna vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kuusi vuotta.

2. Rajoittamatta kansallisessa lainsäädännössä olevien muiden määritelmien soveltamista kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kymmenen vuotta, kun

- siihen liittyy erityistä säälimättömyyttä, tai
- se tuottaa huomattavaa hyötyä, tai
- se tehdään osana rikollisjärjestön toimintaa.

5 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavien perusteiden:

- a) oikeus edustaa oikeushenkilöä, tai
- b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta, tai
- c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisia menettelyjä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

4. Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan ”oikeushenkilöllä” mitä tahansa muodostumaa, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

6 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja joihin voi kuulua muita seuraamuksia, kuten:

- a) oikeuden menettäminen julkisiin etuisuuksiin tai tukiin, tai
- b) väliaikainen tai pysyvä liiketoimintakielto, tai
- c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen, tai
- d) tuomioistuimen määräys lopettaa toiminta, tai
- e) rikoksen toteuttamiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

7 artikla

Lainkäyttövalta ja syytteeseen asettaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:

- a) rikos on kokonaan tai osittain tehty sen alueella, tai
- b) rikoksen tekijä on jäsenvaltion kansalainen, tai
- c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelle lainkäyttövaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan sääntöjä tai että se soveltaa niitä vain erityisissä olosuhteissa tai tilanteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.

3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä mukaan luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 1, 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja nostaakseen tarvittaessa syytteet näissä tapauksissa.

4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään soveltaa 2 kohtaa sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset olosuhteet tai tilanteet, joissa päätöstä sovelletaan.

8 artikla

Uhrin

Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että tässä puitepäättöksessä tarkoitettujen rikosten uhreille taataan asianmukainen oikeusturva ja asema rikosoikeudenkäynnissä. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että rikostutkinta ja oikeudenkäyntimenettelyt eivät aiheuta uhrille lisävahinkoa.

9 artikla

Jäsenvaltioiden yhteistyö

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen voimassa olevien yleissopimusten sekä monen- ja kahdenvälisen sopimusten ja järjestelyjen mukaisesti mahdollisimman laajalti keskinäistä oikeusapua tässä puitepäättöksessä tarkoitettuihin rikoksiin liittyvissä oikeudenkäyntimenettelyissä.

2. Jos tässä puitepäättöksessä tarkoitettu rikos kuuluu usean jäsenvaltion toimivaltaan, näiden valtioiden on neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamisesta syytetoimien tehokkuuden varmistamiseksi. Olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä kuten yhteystuomareita ja Euroopan oikeudellista verkostoa olisi hyödynnettävä asianmukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on perustettava yhteysviranomaisia tai käytettävä olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvien tietojen vaihtamista varten. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että Europol osallistuu tietojenvaihtoon toimivaltuuksiansa rajoissa.

4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteerille ja komissiolle, mikä yhteysviranomainen vastaa ihmiskaupan liittyvien tietojen vaihdosta. Pääsihteeristö ilmoittaa yhteysviranomaisten yhteystiedot muille jäsenvaltioille.

10 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän puitepäättöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava samaan päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäättöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi 30 päivään kesäkuuta 2004 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi.

11 artikla

Yhteisen toiminnan 97/154/YOS kumoaminen

Tällä puitepäättöksellä kumotaan yhteinen toiminta 24 päivältä helmikuuta 1997, jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta.

12 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäättös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.